

324. Szerencs határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő, Sza

2007 októberében helyszíni szemléket végeztem Szerencs határában.

Földvár-dűlő: Taktaföldvártól É-ra, a Földvár és a Szerencsi-patak mai medre között, egy holt Takta-meder Ny-i partjához kapcsolódó kisebb kiemelkedésen közepes felszíni leletsűrűséget mutató, őskori lelőhely került elő (Hrsz.: 0107/3–0107/17). A területet jelenleg szántják, a lelőhely kiterjedése 200×80 m.

Kocsonta határa, Takta-part: A 2007 őszén végzett helyszíni szemlének során a Takta É-i magaspártján, közvetlenül a szántott terület és az ártér találkozásánál, a szántóföldön (Hrsz.: 076/5, 078/6) a part mentén hosszan elnyúló, őskori és császárkori település sűrűn elhelyezkedő felszíni leleteit találtuk. A lelőhely kiterjedése 500×90 m.

Ond-Barátság: A tervezett 39. sz. út nyomvonalában, a Szerencs-patak K-i partjához futó dombok lábánál a szántóföldön (Hrsz.: 0533/1–7) a patakkal párhuzamosan futó, közepes felszíni leletsűrűséget mutató őskori és császárkori leletek alapján jelzett régészeti lelőhely található, melynek kiterjedése 970×250 m.

Taktaföldvár: A település D-i határában, a Takta egykori medrei által körülvevett kiemelkedésen található erődítés területén (Hrsz.: 0123/1, 0147) több alkalommal végeztek régészeti leletmentést vagy helyszíni szemléket. A kutatások alapján e helyen újkőkori, rézkori, valamint Árpád-kori település- és erődítésmaradványokkal számolhatunk. Az erődítés korát még nem sikerült pontosan meghatározni. A 2007 őszén végzett helyszíni szemlének során megállapíthattuk, hogy a lelőhely Ny-i feléhez kapcsolódó egykori települést már teljesen elbányászták, és helyére trágyát deponáltak. A földvár sáncát erdő fedi. A közelmúltban gépi erővel ismételt bányászni kezdték, ami a sáncban feltárta egy egykori kőszerkezet maradványait.

Feltehetően a szerencsi Taktaföldvárhoz tartozhattak azok a külső települések, melyeket a 2007-ben végzett helyszíni szemle során a földvár közvetlen környezetében, a Takta egykori magaspártján találtam meg. Ezek egy része már Mezőzomborhoz tartozik.

Vincze-major 1.: A késő bronzkorból származó kardlelet és kerámia került a Herman Ottó Múzeumba erről a helyről. A Vincze-major K-i oldalán markánsan kiemelkedik egy 150×70 m kiterjedésű dombvonulat, melyet gyep és erdő fed, 2007 őszén e helyen felszíni leletet nem találtunk.

Vincze-major 2.: A 2007 őszén végzett helyszíni szemlének során a Vincze-major ÉNy-i sarkában (Hrsz.: 094/1, 094/2), egy kisebb kiemelkedésen, szántott területen közepes felszíni leletsűrűséget mutató, őskori kerámia által jelzett régészeti lelőhelyet határoztunk meg, mely D felé feltehetően a tsz-telephely gyepvel fedett területén is folytatódik. A lelőhely ismert kiterjedése 200×130 m.

A leletek a miskolci Herman Ottó Múzeumba kerültek.

PUSZTAI TAMÁS

325. Székesfehérvár, Budai utca 43.

(Fejér megye) Kő

2007. június 26. és július 4. között próbafeltárást végeztünk a telken (Hrsz.: 8483/6). Az újonnan építésre kerülő bejárati csarnok helyén a szelvény teljes területe igen bolygatott volt. A humuszrétegből leletanyag nem került elő. Az altalajban jelentkezett árok és cölöplyuk sem bizonyult régészeti jelenségnek. A Nagyelődő területén nyitott 2 szelvényben egy középkori vizesárokrendszer részletét tártuk fel. Mindegyik árok betöltését fekete humusz adta, ami alapján arra következtettünk, hogy az árkokat nem betöltötték, hanem saját maguktól szakadtak be, töltődtek be. Ennek megfelelően igen kevés leletanyag került elő, néhány kerámiatöredéken kívül egy szarvasmarha lábszárcsont-töredék és egy darab vasszőg.

Július 24. és augusztus 6. között megelőző feltárással folytattuk a kutatást. További 5 árok és 1 gödör került elő. A korábban feltárt 1., 4., 5. sz. objektum tovább folytatódott a kibővített területen is, és a feltárható területről minden irányban túlnyúltak. A most feltárt objektumok közül háromból került elő középkori kerámia és állatcsont, a többi leletanyagot nem tartalmazott. A Ny-i szelvényfalban a 6., 7., 4. sz. objektum felett egy vékony csíkban az altalajjal megegyező sárga homokcsík látszott, amely valószínűleg a fent említett objektumok feltöltésekor kerülhetett oda. Esetlegesen a középkori járósintre utaló adat. Megállapítottuk, hogy a középkori település nagy valószínűséggel a feltárási területétől Ny-ra, a Budai utca felé terülhetett el. Nekünk valószínűleg a települést övező, illetve építményt körülölelő árkokat sikerült azonosítani. Az előkerült leletanyag közelebről nem keltezhető, főzöedények igen kisméretű oldaltöredékei.

KOVÁCS LORÁND OLIVÉR

326. Székesfehérvár, Honvéd utca 2–4.

(Fejér megye) Kk, Kú

2007 őszén négy, hozzávetőleg É–D-i irányú kutatóárkot húztunk a területen, melyekben megtaláltuk az 1541–43 között épített sánc- és árokrendszerhez tartozó kb. 20–25 m széles árkot, mely 2,5–3,5 m-nél mélyebb lehetett. Teljes mélységét a feltörő talajvíz miatt nem tárhattuk fel. Az árok partoldala egyenletesen mélyült az árok közepe felé. Déli partja mellett emelkedett a sánc, melyet a rétegrajz és cölöp-, illetve gerendamaradványok alapján azonosítottunk. A sánc szélessége az árktól a Honvéd utca D-i házsoráig tarthatott és kb. 20–25 m széles lehetett. A budai külváros sáncsal és árkokkal elkülönített területén kívül egészen a körgyűrűig, illetve az Öreghegyig álltak a Civitas Exterior házai. Így nem meglepő, hogy a cölöplyukak, egyes szemétködrök középkori eredetűek voltak. Teljes középkori objektumot nem sikerült találnunk. Az árkokban feltárt további objektumok (falmaradványok, emésztőgödör, pince, kút, szemétködrök) újkori, illetve legújabb kori eredetűek voltak.